

Силабус курсу:

Художньо-естетичне виховання особистості

Ступінь вищої освіти:	Доктор філософії
Спеціальність:	011 Освітні, педагогічні науки
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д. п. н., проф. Шевченко Г.П.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Завідувач кафедри педагогіки

посада

shevchenko.gala@gmail.com

електронна адреса

+38-0991846901

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою курсу є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти цілісного уявлення про художньо-естетичне виховання як важливого компоненту формування світогляду особистості, її духовно-культурного потенціалу, здатності до наукового осмислення процесів художньо-естетичного виховання особистості, інтеграції естетичних підходів в освітню практику, розвитку креативного та емоційного інтелекту.

В основу викладання курсу покладено аксіологічний та культурологічний методологічні підходи, на основі яких розглядаються проблеми естетичної вихованості і художньої освіти як важливої духовної цінності, невід'ємної складової гуманістичної педагогіки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Художньо-естетичне виховання особистості» є системне осмислення процесів формування естетичної культури особистості через мистецтво, культуру та освітні практики.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення з теоретико-методологічними засадами художньо-естетичного виховання;
- вивчення класичних і сучасних підходів до естетичного розвитку особистості;

- формування вміння аналізувати твори мистецтва з естетичних і соціокультурних позицій;
- розвиток рефлексії, креативного мислення та здатності впроваджувати естетичні компоненти в освітній процес та наукову діяльність.
- розуміти роль медіаосвіти, віртуальної та доповненої реальності у сучасному художньо-естетичному розвитку.
- сприяти самовираженню через художньо-творчу діяльність.

Результати навчання:

Знати:

- основні концепції, теорії та філософські засади естетичного розвитку особистості;
- етапи становлення ідей художньо-естетичного виховання;
- роль мистецтва у формуванні моральних, естетичних та світоглядних орієнтацій;
- особливості впливу різних видів мистецтва на емоційно-ціннісну сферу особистості;
- цифрові ресурси в художньо-естетичному вихованні;
- міжкультурний і соціальний контекст художньо-естетичної освіти;
- інноваційні методи (арт-практики, медіаосвіта, візуальна культура).
- сутність художньо-естетичного виховання в контексті гармонізації Людини і Світу.

Вміти:

- аналізувати художні твори з педагогічної, культурологічної та естетичної позицій;
- аналізувати тенденції розвитку естетичного виховання в Україні та за кордоном;
- інтерпретувати явища мистецтва як інструменти формування естетичної культури особистості;
- застосовувати мистецтво як засіб розвитку емоційного інтелекту, естетичного смаку та креативності;
- застосовувати ефективні методи та технології художньо-естетичного виховання в освітньому процесі;
- формулювати проблематику досліджень у сфері художньо-естетичного виховання.

Передумови до початку вивчення:

Для опанування дисципліни «Художньо-естетичне виховання особистості» необхідні знання з дисциплін «Філософія науки та професійна етика»

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Теоретичні основи художньо-естетичного виховання	2/0/2	Художньо-естетичне виховання, його сутність і структура. Специфічні особливості художнього виховання. Естетичний компонент художнього виховання. Художньо-естетичне виховання як засіб гармонізації особистісного розвитку. Форми і методи художньо-естетичного виховання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Історичні етапи становлення художньо-естетичного виховання.	2/0/2	Історія естетичного виховання в Україні та світі. Зміна цілей та завдань естетичного виховання у ХХІ ст. в умовах глобалізації та диджиталізації. Специфіка постмодерного підходу до естетики й виховання. Художньо-естетичне виховання в умовах інформаційного суспільства.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Вплив мистецтва на формування образу людини-культури	2/0/2	Мистецтво у системі духовних і культурних цінностей суспільства. Психолого-педагогічні особливості впливу мистецтва на особистість. Значення інтеграції мистецтв у процесі духовного самостановлення особистості. Можливість зміни образу людини-культури під впливом новітніх форм мистецької взаємодії (діджитал-арт, мульти медійні проекти).	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Медіаосвіта і візуальна культура у формуванні естетичної свідомості особистості	2/0/2	Роль медіаосвіти у сучасному освітньому процесі. «Візуальна культура» в контексті естетичного виховання. Вплив цифрової медіакультури на естетичні орієнтири молоді. Інтеграція медіаосвіти в художньо-естетичне виховання. Застосування методів аналізу візуального контенту (медіа грамотність, критичне мислення) в освітньому процесі.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	Педагогічні технології у сфері художньо-естетичного виховання	2/0/2	Педагогічна технологія в контексті художньо-естетичного виховання. Індивідуалізація художньо-естетичного виховання. Естетичне сприйняття в цифрову епоху. Реалізація проектної, інтерактивної, мультимедійної технологій в художньо-естетичному вихованні. Аналіз педагогічних технологій у	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			сфері художньо-естетичного виховання. Переваги авторських технологій.	
6.	Міжкультурний та соціальний вимір художньо-естетичного виховання	2/0/2	Сутнісна характеристика міжкультурного підходу до художньо-естетичного виховання. Соціальні функції естетичного виховання у мультикультурному суспільстві. Роль естетичного виховання у формуванні громадянської свідомості та соціальної відповідальності. Вплив художньо-естетичного виховання на формування міжкультурної толерантності. Художньо-естетична освіта, орієнтована на інклюзивність.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Естетичне середовище і розвиток культури особистості.	2/0/2	Складові та функції естетичного середовища у формуванні особистості. Вплив урбаністичного середовища (архітектура, дизайн, публічний простір) на культуру поведінки та естетичну свідомість особистості. Основні характеристики естетико-художнього середовища навчального закладу та його вплив на розвиток естетичної свідомості та культурної орієнтації учнівської молоді. Можливості створення естетично цінного середовища в умовах дистанційної освіти.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Базова

1. Андрощук І. В. Краса у системі розвитку естетичної культури особистості. Професійно-художня освіта України: зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова), В. О. Радкевич, Р. Т. Шмагалю (заст. голови та ін.). К.; Черкаси: Черкаський ЦНТЕІ, 2007. Вип. III. С. 42–49.
2. Баленок В. С. Естетичне і природа. Питання естетичного відношення до дійсності. Київ: Мистецтво, 1973. 194 с.
3. Безклубенко С.Д. Фундаментальні категорії сучасної естетики // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – Альманах // Зб. наук. праць / Відп. ред.: М.М. Бровко; О.Г. Шутов. – К.: Знання, 2000. – 129 с.
4. Бойко А.І. Педагогіка мистецтва. – Львів: Світ, 2021.
5. Болотіна А. О. Значення естетичної культури в реалізації принципів гармонійного розвитку людини і суспільства. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України; Запоріж. обл. ін-т післядипломної пед. освіти. Київ – Запоріжжя, 2004. Вип. 31. С. 259–263.

6. Бутенко В. Г. Актуальні проблеми дизайн-освіти та естетичного виховання молоді. Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. пр.: у 5 т. Т. 1. Загальна педагогіка та філософія освіти. Київ: Педагогічна думка, 2016. С. 302–311.
7. Бутенко В. Г. Вплив естетичного фактору на формування духовних цінностей особистості. Гуманітарна освіта. Сер.: Психологія і педагогіка. Гуманіт. ін-т Київ. ун-ту ім. Бориса Грінченка. Київ, 2000. Вип. 1. С. 113–124.
8. Бутенко В. Г. Естетичний світогляд та його структура. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. праць Херсонського національного технічного університету. Херсон, 2009. Вип. 1. С. 267–271.
9. Бутенко В. Г. Основи духовного розвитку учнівської молоді у процесі художньо-естетичної освіти. Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002. Харків: «ОВС». Ч. 1. 2002. С. 147–160.
10. Бутенко В. Г. Основні підходи до організації художньої освіти учнівської молоді. Наукові записки. Сер.: Педагогічні науки. Кіровоград, 2000. Вип. 24. С. 3–10.
11. Голизова А.В. Художньо-естетичний розвиток підлітків засобами народного мистецтва (3 використанням досвіду української школи Східної Галичини кінця XIX- початку XX століття): Автореф. дис.канд.пед.наук. - Луганськ, 1996.-24 с.
12. Гончаренко С. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997. - 376 с.
13. Джола Д. М., Щербо А. Б. Теорія і методика естетичного виховання школярів: навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 390 с.
14. Естетика: навч. посібник / Л. В. Анучина, О. К. Бурова, О. В. Уманець; за ред. Л. В. Анучиної та О. В. Уманець. Харків: Право, 2010. 232 с.
15. Естетичні грані майстерності педагога: моногр. збірник / наук. ред. і упоряд. Н. І. Бутенко. Херсон: ХДПУ, 1996. 79 с.
16. Кисельова Л.Л. Естетичне виховання: теорія і практика. – К.: Либідь, 2020.
17. Миропольська Н.С. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 204 с.
18. Отич О. Особливості художньо-естетичного розвитку особистості у системі професійної освіти // <https://lib.iitta.gov.ua/>.
19. Рудницька О. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник. – К., 2002. - 270 с.
20. Рудницька О.П. Емоційні та раціональні процеси художнього сприйняття.// В кн. Єдність раціонального та емоційно-почуттєвого в освітньо-виховних системах: наук.-метод. Зб.(Редкол.: І.А.Зязюн).- Харків, 1996.- 380 с.
21. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. / Василь Олександрович Сухомлинський - К.: Рад. школа, 1977. - Т.3: Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи для сина. – 1977. – 670 с.
22. Художньо-естетичне виховання творчої особистості засобами позашкільної освіти : методичний посібник / упорядн. В.Ю. Гаврилюк, Т.А. Слободянюк, А.А. Розумнюк; КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти". – Біла Церква : КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти", 2016. – 144 с.
23. Художньо-естетичне виховання творчої особистості засобами позашкільної освіти : методичний посібник / упорядн. В.Ю. Гаврилюк, Т.А. Слободянюк, А.А. Розумнюк; КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти". – Біла Церква : КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти", 2016. – 144 с.
24. Шевченко Г. П. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період: монографія / Г. П. Шевченко, Х. Д. Джабер. – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2004. – 208 с.
25. Шевченко Г. П. Образне мислення і процес його формування у студентської молоді засобами мистецтва: монографія / Г. П. Шевченко, Н. В. Фунтікова. - Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2010. – 188 с.
26. Шевченко Г. П. Формування духовної культури учнівської молоді засобами мистецтва: монографія / Г. П. Шевченко, О. С. Белих, Т. Л. Антоненко та ін. – Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2006. – 256 с.
27. Шевченко Г. П. Художньо-естетичне виховання студентської молоді [Текст] : монографія / Г. П. Шевченко, Ю. А. Пастухова / М-во освіти і науки України, СХУ ім. В.Даля. – Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2010. – 180 с.
28. Юм Д. Трактат про людську природу: спроба запровадження експериментального методу міркувань про об'єкти моралі / за ред. Е. К. Мосснера. – К.: Всесвіт, 2003.- 552 с. (Пер. з англ. П. Насада).
29. Schafer, P. The Cultural Personality. URL: <http://www3.sympatico.ca/dpaulschafer>.

Допоміжна

1. Андрущенко Т. Феномен естетичного: базові підвалини його сучасного пізнання. Вища освіта України. 2008. №2. С. 112–118.
2. Антонович Є. А., Удріс І. М. Нариси з історії українського мистецтвознавства. Історія українського мистецтва в працях вчених київської школи кінця XIX початку XX століття: навч. посіб. Київ – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2004. 274 с.
3. Бабічев О. І., Швирка В. М. Мистецтво та становлення особистості студента (естетичний аспект): метод. посіб. Луганськ: Альма-матер, 2005. 124 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: в 2 кн. Кн. 1. Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
5. Букач М. М. Естетичні засади реформування освіти. Наук. праці. Сер.: Пед. науки. Миколаїв: Миколаїв. держ. гуманіт. ун-т ім. Петра Могили, 2004. Т. 36. Вип. 23. С. 7–12.
6. Бутенко В. Г. Культурно-освітнє середовище навчального закладу як важливий чинник формування естетичного світогляду молоді. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. пр. Херсон: ХНТУ, 2010. №2 (3). С. 153–154.
7. Бутенко В. Г. Культурологічні аспекти формування естетичної свідомості учнівської і студентської молоді. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2003. Вип. 34. С. 17–20.
8. Бутенко В. Г. Проблема формування естетичного ставлення до дійсності та мистецтва в контексті сучасної освітньо-виховної практики. Етнодизайн у контексті українського відродження та європейської інтеграції: зб. наук. пр. Книга перша. Полтава, 2018. С. 15–17.
9. Бутенко В. Г. Формування естетичного світогляду особистості як пріоритетне завдання сучасної освітньо-виховної практики. Педагогічні науки: Науковий вісник Миколаївського державного університету / за заг. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. Миколаїв: МДУ, 2008. Вип. 20. Т. 2. С. 40–45.
10. Грязнов І. О. Естетичне виховання майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу. Педагогічні і психологічні науки: зб. наук. пр. 2009. № 51. С. 17–20.
11. Дем'янчук О. Н., Кутузова Г. І., Петрович В. С. Проблеми художньо-естетичної освіти та виховання учнівської і студентської молоді в умовах національного відродження. Луцьк: Вежа, 2001. 128 с.
12. Державна комплексна програма естетичного виховання / укл. І. А. Зязюн, О. М. Семашко. Рідна школа. 1995. №12. С. 29–52.
13. Зязюн І. А. Естетична регуляція ціннісної свідомості. Вища освіта України. 2005. № 3. С. 5–13.
14. Івушкіна О. В. Формування світовідношення студентів коледжу культури і мистецтв засобами мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2002. 20 с. 130.
15. Ірклієнко В. Підготовка майбутнього вчителя до формування естетичної культури особистості в умовах неформальної мистецької освіти. Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. Київ-Полтава, 2018. Вип. 18. С. 115–122.
16. Максименко С.Д. Навчання і розвиток: психологічні аспекти/// Практична психологія та соціальна робота. - 1997. - №1. - С. 5-7.
17. Dewey J. Art as Experience. – New York: Penguin, 2005.
18. Eisner E. The Arts and the Creation of Mind. – Yale University Press, 2002.

Методичне забезпечення

1. Текст лекцій

Оцінювання курсу

Розподіл балів для
денної форми навчання

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	35
Завдання до самостійної роботи	40
залік	25
Разом	100

Розподіл балів для заочної форми навчання

Виконання семінарських (практичних) завдань	50
Самостійна робота	25
залік	25
Усього	100 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Аспірант може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу аспіранту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань аспірант має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття аспіранти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань аспіранти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.